МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВА РОБОТА

для участі у Всеукраїнському конкурсі студентських та наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук

Тема: Відтворення лінгвосеміотичної моделі персонажного образу в українськомовному перекладі тексту Дж. К. Роулінг “Harry Potter and the Philosopher’s Stone”

Шифр роботи «ЛІНГВОСЕМІОТИЧНА МОДЕЛЬ»

ЗМІСТ

ВСТУП…… 1
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОСЕМІОТИЧНОЇ МОДЕЛІ ПЕРСОНАЖНОГО ОБРАЗУ В ПЕРЕКЛАДІ……... 5
1.1 Персонажний образ у лінгвосеміотичному розумінні……. 5
1.2 Класифікації перекладацьких трансформацій релевантних завданням художнього перекладу……..... 11
1.3 Персонажний образ Гаррі Поттера у вітчизняних дослідженнях із перекладознавства……. 13
РОЗДІЛ 2 ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ОЗНАКИ ПЕРСОНАЖНОГО ОБРАЗУ В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТУ ДЖ.К. РОУЛІНГ “HARRY POTTER AND THE PHILOSOPHER’S STONE”……. 16
2.1. Лінгвосеміотичні засоби створення художнього персонажного образу Гаррі Поттера у вихідному та цільовому текстах...…… 16
2.2. Трансформації, застосовані у відтворенні лінгвосеміотичних ознак персонажного образу Гаррі Поттера в цільовому тексті…… 21
2.3. Лінгвосеміотична модель персонажного образу Гаррі Поттера…… 23
ВИСНОВКИ……... 26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…...……... 28
ДОДАТКИ…….. 33

ВСТУП

Художній переклад був і залишається фокусом перекладознавчих досліджень. М. К. Зеров, Р. П. Зорівчак, В. І. Карабан, В. В. Коптілов, Г. П. Кочур, О. Л. Кундзіч, М. О. Новикова, О. М. Фінкель, І. Я. Франко, О. І. Чередниченко розвинули українське перекладознавство від його утвердження у першій чверті ХХст. до високого професійного рівня кінця ХХ ст. Наразі досліджено теоретичні проблеми перекладу, історії та лінгвостилістичної специфіки входження українського художнього *Слова* до англомовного світу; схарактеризовано фразеологію письменника у перекладацькому висвітленні (Р. П. Зорівчак), розроблено концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (Л. В. Коломієць), цілісну концепцію теорії адаптації в перекладі та її понятійного апарату; визначено лінгвокультурологічні й методологічні засади застосування перекладацької адаптації до прагматичних текстів (В. В. Демецька), сучасні концепції творчості у перекладі (О. В. Ребрій), а також критерії для аналізу особистості перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах (М. Л. Іваницька), історія, теорія і методологія перекладу (О. І. Чередниченко), сфокусовано увагу на особливостях інтерпретації міфологічних алюзій при перекладі (Л. М. Черноватий), запропоновано класифікації перекладацьких трансформацій (Л. С. Бархударов, Л. К. Латишев, Я. І. Рецкер, А. Д. Швейцер).

Серію романів про Гаррі Поттера досліджувало багато українських лінгвістів, зокрема Л. Л. Белей, М. В. Бережна, О. В. Бока, Г. В. Волчанська, О. С. Колесник, А. Є. Потапова, О. В. Ребрій, та ін. Значна частина праць присвячена проблемам перекладу ономастики (в тому числі антропоніміки) (Т. Барсук, Л. Л. Белей, М. В. Бережна, О. В. Бока, О. В. Ребрій), особливостям відтворення стилістичних засобів (А. Є. Потапова) і відображення мовної, концептуальної картин світу в мові оригіналу та перекладу (Г. В. Волчанська), а також виявленню лінгвосеміотичних

властивостей номінацій емоцій крізь призму змісту міфологічного простору (О. С. Колесник).

Тема науково-практичної розвідки – відтворення лінгвосеміотичної моделі персонажного образу в українськомовному перекладі тексту Дж. К. Роулінг “Harry Potter and the Philosopher’s Stone”.

Актуальність пропонованого дослідження зумовлена необхідністю пошуку нових шляхів інтерпретації й характеризації перекладацьких трансформацій, що застосовує перекладач для відтворення лінгвосеміотичних ознак персонажного образу в українському перекладі англомовного художнього тексту.

Мета даної роботи полягає у виявленні перекладацьких трансформацій, які вживає автор для відтворення лінгвосеміотичних ознак персонажного образу в перекладі твору Дж. К. Роулінг “Harry Potter and the Philosopher’s Stone” українською мовою. Для реалізації поставленої мети передбачено розв’язання таких завдань:

1) з’ясувати сутність понять “образ”, “художній образ”, “персонажний образ” у лінгвістиці та перекладознавстві;
2) схарактеризувати лінгвосеміотичні особливості персонажного образу в тексті оригіналу і тексті перекладу “Harry Potter and the Philosopher’s Stone”;
3) систематизувати міжмовні трансформації у відтворенні лінгвосеміотичних особливостей персонажного образу в українському перекладі аналізованого тексту;
4) порівняти лінгвосеміотичну модель персонажного образу в тексті оригіналу та перекладу.

Об’єктом дослідження обрано лінгвосеміотичні ознаки персонажного образу в романі Дж. К. Роулінг “Harry Potter and the Philosopher’s Stone”.

Предмет дослідження – перекладацькі трансформації у відтворенні лінгвосеміотики персонажного образу в українському перекладі тексту Дж.К. Роулінг “Harry Potter and the Philosopher’s Stone”.

Методи дослідження. Комплексний характер дослідження передбачав застосування загальнонаукових методів (аналіз, синтез, спостереження, індукція/дедукція, узагальнення) та філологічних і власне перекладознавчих методів: дефінітивний метод – для витлумачення значень символів, які лежать в основі створення лінгвосеміотичних ознак персонажного образу; текстово-інтерпретаційний – для виявлення та класифікації лінгвосеміотичних ознак персонажного образу у вихідному та цільовому текстах; метод дескриптивного аналізу – для опису та класифікації перекладацьких трансформацій, що їх застосовано у цільовому тексті; метод зіставного перекладознавчого аналізу, спрямованого на порівняння засобів створення лінгвосеміотики персонажного образу у вихідному та цільовому текстах.

Матеріалом дослідження є оригінальний текст твору Дж. К. Роулінг "Harry Potter and the Philosopher's Stone" (2014 р.) та його українського перекладу, виконаного Віктором Морозовим ("Гаррі Поттер і філософський камінь", 2019 р.).

Наукова новизна здобутих результатів полягає в тому, що розв'язано проблему порівняння лінгвосеміотики персонажного образу роману Дж. К. Роулінг "Harry Potter and the Philosopher's Stone" в тексті оригіналу та його перекладі українською мовою на основі виявлених перекладацьких трансформацій.

Теоретичне значення полягає у тому, що в роботі запропоновано спосіб лінгвосеміотичного моделювання персонажного образу художнього прозового тексту, систематизовано способи відтворення лінгвосеміотичної моделі персонажного образу в текстах оригіналу та перекладу твору Дж. К. Роулінг "Harry Potter and the Philosopher's Stone", класифіковано види трансформацій, що застосовано у процесі відтворення в тексті перекладу лінгвосеміотики персонажного образу.

Практична цінність. Результати дослідження можуть бути використані для вирішення практичних завдань інтерпретації лінгвосеміотики персонажного образу

у перекладах художніх текстів, а також у розробці методичних посібників з проблем теорії перекладу та теорії художнього тексту.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи висвітлено у статті, опублікованій у науковому журналі "Вісник КНЛУ. Серія "Філологія" (Том 22, № 2, 2019, с. 202-214).

Структура роботи. Наукова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, двох додатків та резюме. Загальний обсяг роботи становить 48 сторінок, з них основного тексту – 27 сторінок. Список використаних джерел налічує 40 позицій.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОСЕМІОТИЧНОЇ МОДЕЛІ ПЕРСОНАЖНОГО ОБРАЗУ В ПЕРЕКЛАДІ

1.1 Персонажний образ у лінгвосеміотичному розумінні

Образ – це складна та багатоаспектна естетична категорія, яка є ключовою для цілого ряду гуманітарних дисциплін (філософії, лінгвістики та літературознавства, психології, фольклористики та ін.) і в кожній із них поняття та визначення цієї категорії різняться.

Починаючи з античних часів, проблемою образності займалася ціла плеяда мислителів і вчених у філософії (Арістотель, В. фон Гумбольдт, Ксенофонт, І. Кант, Платон та ін.), літературознавстві (І. Ф. Волков, О. А. Галич, В. В. Кожинов, М. Х. Коцюбинська, О. Л. Лосєв, М. Б. Храпченко та ін.), лінгвістиці (Л. І. Бєлєхова, В. В. Виноградов, С. В. Волкова, В. А. Маслова, О. С. Маріна, С. М. Мезенін, О. М. Мороховський, В. Г. Ніконова, О. А. Потебня, та ін.).

Теоретичне осмислення поняття “образ” бере свій початок ще в епоху античності, а сам термін “образ” походить від грецького слова eidos (ейдос), яким в античній філософії позначали форму відображення й освоєння людиною зовнішнього світу [30, с. 135-136].

У лінгвістиці образ витлумачують як словесний образ, який буває двох типів – мовний образ та мовленнєвий образ. У контексті теорії словесного поетичного образу, обґрунтованої Л. І. Бєлєховою, словесний образ кваліфікують як засіб особливої організації словесної тканини поетичного тексту, у якій типи знань про світ набувають предметного значення [5, с. 10]. У зв’язку з цим словесний образ визначається як відрізок мовлення – слово чи словосполучення, – що несе образну інформацію, значення якої не є еквівалентним значенню окремо взятих елементів даного відрізку [12, с. 30]. Наприклад, *a voice crying in the wilderness* (одинокий

голос серед всюдисущної тиші) є словесним образом людини, яка хоче бути почутою.

Огляд сучасних досліджень з проблеми образності дав змогу виділити такі риси мовного образу: образ – це ілюстрація, яка сприяє кращому сприйняттю інформації [28, с. 60-63]; це "відбиток" об'єктів навколишньої дійсності у мові людини [20, с. 86]; становить сигніфікат (узагальнено-образний понятійний зміст) мовного знаку [27, с. 125-141]; має асоціативно-перцептивну основу; має конотативну забарвленість та емотивність; набуває символічного значення у мовній діяльності; це двостороння одиниця, що об'єднує в собі словесну та концептуальну сторони [5, с. 10]; це вербалізоване сприйняття навколишнього середовища [21, с. 30-35].

Мовленнєвий образ реалізується у тексті за допомогою контекстуальної метафори, метонімії та інших лексико-стилістичних засобів. Мовленнєвий образ розуміється як троп або фігура, що створюється завдяки ментальним операціям і відображається у тексті [26, с. 50-58]. Багатий на асоціативні зв'язки, мовленнєвий образ несе додаткову, контекстуальну інформацію. Наприклад, вислів *He was Jesus to me* [40, с. 32] містить власну назву *Jesus* – Ісус. Мовленнєвий образ *He was Jesus to me* виступає в ролі метафори. Ісус був відомим своєю добротою та співчуттям. У цьому контексті автор хотів показати, що герой твору був схожим на Христа за своїми рисами характеру [32, с. 192].

Сучасна лінгвістика досліджує мовлення героїв художнього твору в межах різних філологічних наук. У лінгвістиці на матеріалі художніх текстів досліджують загальні, типологічні та специфічні особливості спілкування, систематизують етикетні формули та розмовні кліше, виявляють специфіку мовлення різноманітних соціальних та професійно орієнтованих груп; моделюють процеси створення та інтерпретації фрагментів самого мовлення та тексту в цілому.

Уявний світ, створений письменником, постає як складна система художніх образів, яка і формує відповідне ставлення читача до описуваних у творі подій та персонажів [15].

Художній образ, на відміну від філософського, має на меті не просто відображення предметів та явищ оточуючої дійсності, а узагальнення цієї дійсності, складне відображення фактів та явищ у вигляді чуттєвих уявлень, асоціативно пов'язаних одне з одним, реальних або створених уявою митця [22 , с. 21].

У лінгвістичному ключі образність трактується з точки зору семантичної двоплановості, а носіями образних значень є, насамперед, тропи. За визначенням О. М. Мороховського, словесний образ – це відрізок мовлення, який містить образну інформацію, значення якої не є еквівалентним значенню окремо взятих елементів цього відрізку [12, с. 37]. Межі та структура образу можуть бути різноманітними: образ може передаватися одним словом, словосполученням, реченням, може займати цілий розділ або навіть охоплювати композицію цілого роману [2, с. 58].

О. О. Потебня підійшов до визначення образності через виділення у слові внутрішньої форми, яка виступає "центром образу". Вчений визначав внутрішню форму слова як "відношення змісту думки до свідомості; вона показує, яким чином уявляється людині її власна думка" [18, с. 98]. За О. О.Потебнею, образ – це зв'язок між зовнішньою формою та значенням, який здійснюється за допомогою внутрішньої форми.

Отже, в лінгвістиці під образністю розуміється властивість мовних та текстових одиниць позначати певний фрагмент дійсності в інакомовній формі за допомогою тропів [30].

Лінгвосеміотика, розділ лінгвістики й семіотики, що вивчає природну мову в аспекті її спільних та відмінних рис із іншими знаковими системами, використовуваними в суспільстві, має окремий підхід до проблеми образності. Деякі аспекти знакової природи мови розглядали ще в античності (зокрема Платон,

Аристотель, стоїки); питання мови як знакової системи порушували і в епохи Середньовіччя (дискусії номіналістів, реалістів, концептуалістів) та Відродження. Однак основи семіотики, зокрема лінгвосеміотики, закладено наприкінці XIX – початку XX ст. працями Ч. Пірса, Ч. Морріса і Ф. де Соссюра. Зокрема Ч. Пірс увів у науковий обіг термін “семіотика”, сформулював її головні засади та запропонував типологію знаків. Ч. Морріс обґрунтував поняття «знакова ситуація», започаткував розрізнення семантики, синтактики і прагматики як змістової організації знаків. Ф. де Соссюра вважають засновником лінгвосеміотики. Він опрацював основні засади і поняття знакової теорії мови та сформулював принцип двобічності (білатеральності) мовного знака. У XX ст. окремі теоретичні аспекти лінгвосеміотики опрацьовували Ш. Баллі, Р. Барт, Е. Бенвеніст, Дж. Ділі, У. Еко, Л. Єльмслев, В. Іванов, О. Лосєв, Ю. Лотман, Я. Мукаржовський, Ю. Степанов, Р. Якобсон та ін.

В Україні окремі ідеї лінгвосеміотики отримали розвиток у працях Н. І. Андрейчук (семіотичні вияви лінгвокультурного простору Англії епохи Тюдорів), С. В. Волкової (семіотична природа міфолорних образів), С. С. Єрмоленка (проблеми іконічності мовного знака в аспекті моделювання дійсності), О. С. Маріної (семіотична природа парадоксальних образів), Г. Г. Почепцова (питання знаковості мови в аспекті теорії комунікації), О. О. Селіванової (семіотичні проблеми теорії когнітивної ономасіології).

У сучасній лінгвосеміотиці мовний знак розглядають як двобічну матеріально-ідеальну сутність системно організованого мовного коду, яка довільно, символічно й одночасно конвенційно фіксує в чуттєво сприйманій формі певний зміст і служить засобом отримання, збереження, опрацювання й передавання інформації. Найважливішими рисами мовних знаків уважають: двобічність (у деяких концепціях – однобічність), системність, довільність стосовно референтів, відтворюваність у вживанні, інформативність, узагальненість стосовно

позначуваного, комбінаторність, мотивованість іншими знаками у системі мови [33].

У систематиці Ч.С. Пірса іконічним називається знак, який вказує на свій об'єкт в силу подібності з ним. Разом з індексальними і символічними знаками іконічні знаки утворюють, мабуть, найвідомішу тріаду Ч.С. Пірса, яка розрізняє знаки з точки зору відносин між знаковим засобом і об'єктом [16, с. 185].

Отже, з лінгвосеміотичної точки зору, образом називають комплексну семіотичну конструкцію, що має в ролі знакового засобу певний первинний знак, а в ролі об'єкта – всі фрагменти дійсності (факти), подібні до цього знаку [23, с. 44].

При застосуванні лінгвосеміотичного підходу до аналізу художнього образу останній тлумачиться як особливий лінгвокультурний код [29, с. 18; 7, с. 73; 8], що відображає зв’язок між знаками у художньому дискурсі й культурно та соціально зумовленим життєвим світом людини. Для інтерпретації образу вагомою є категорія лінгвокультурного простору [29].

Образ як знак використовується для позначення позамовної реальності і для передачі інформації про об’єкт і про учасників комунікації. Тлумачення знака обов’язково потребує особливих знань про його відношення до інших знаків у знаковій системі [13, с. 39-42].

Середовищем функціонування образів є текст, який містить набір базових кодів – мовних позначень речей людського буття. Базовий код – це тривимірний мовний знак для думки, яка його інтерпретує, знак для об’єкта і знак, який в певному відношенні пов’язує його з об’єктом [1, с. 65]. Цей код виражає існування об’єктів: у світі речей існує предмет (у широкому сенсі), про який індивід має уявлення у ментальній свідомості. Базовий код, як компонент мовного буття, називає цей предмет. Через базові коди здійснюється фіксація денотату у дискурсі.

Поєднання базових кодів утворює лінгвокультурний код. Цей код є різновидом культурних кодів, які забезпечують передумови комунікації та

відіграють визначальну роль у формуванні національно-культурного простору людини [29].

В. В. Красних визначає такі коди: соматичний, просторовий, часовий, предметний, біоморфний, духовний [9, с. 233].

Як показав наш інтерпретаційно-текстовий аналіз базові та лінгвокультурні коди лежать в основі лінгвосеміотичних ознак художніх образів-символів.

Образ-символ – це складне семіотичне явище, яке виникає внаслідок поєднання образів та символів. Образи-символи поділяються на ті, що закріплені у культурі та на індивідуально-авторські. Закріплені в культурі образи-символи є загальновідомими. Необхідною умовою для їх адекватного розуміння є обізнаність у культурно-світоглядних традиціях народу [5, с. 146]. Індивідуально-авторські образи-символи у культурі не закріплені, а набувають символізму безпосередньо в тексті. До прикладу, образ-символ *coat* у Перетті символізує захист, укриття, силу, гідність [40, с. 45].

Образи-символи є часто вживаними у творах сучасних американських письменників. Їх правильне тлумачення сприяє більш змістовній інтерпретації художнього тексту, тоді як нерозуміння символічної природи образів може призвести до перекручування авторського задуму. Письменники використовують образи-символи для того, щоб підкреслити змістову глибину створюваних ними образів [32, с. 193].

За С. В. Волковою, у структурі образної системи художнього тексту його смисл сконцентрований у певному символі, образній домінанті. Символ завжди має узагальнюючий характер і обов’язково фігурує у мовленні [7, с. 280]. Вона подає міфолорно-авторський образ у вигляді метелика, крильця якого уособлюють ознаки персонажного образу, вербалізовані в романі в словесних знаках, які належать до різних кодів (етнокультурного, природного, соматичного й сакрального) [7, с. 293].

М. О. Новикова та І. М. Шама вважають, що символу притаманна загальнокультурна заданість, у цьому полягає його головна відмінність від образу

[14, с. 14]. На думку І. М. Шами, символи здатні формувати підтекст [24, с. 226]. Оскільки символи обумовлені національно-культурним підтекстом, для їх ідентифікації у художньому тексті необхідно підтверджувати таку обумовленість для кожного символу, використовуючи словники символів [25].

У контексті нашого дослідження образи-символи розуміємо як такі, що постають носіями базових та лінгвокультурних кодів, які декодуються шляхом інтерпретації мовних засобів їх відтворення у вихідному та цільовому текстах.

1.2 Класифікації перекладацьких трансформацій релевантних завданням художнього перекладу

За визначенням Л. С. Бархударова, перекладацькі трансформації – це міжмовні перетворення, перебудова елементів вихідного тексту, операції перевираження сенсу або перефразування з метою досягнення перекладацького еквіваленту [31, с. 90].

У перекладознавстві є безліч різних точок зору (Л. С. Бархударов, Л. К. Латишев, Р. К. Міньяр-Білоручев, Я. Й. Рецкер, О. Д. Швейцер) щодо розподілу трансформацій на види й типи.

Л. К. Латишев виділяє шість типів перекладацьких перетворень [11, с. 46]:

1. Лексичні перетворення (заміни лексем синонімами, залежними від контексту).
2. Стилістичні перетворення (трансформація стилістичного забарвлення слова, що піддається перекладу).
3. Морфологічні перетворення (перетворення однієї частини мови в іншу або заміна її декількома частинами мови).
4. Синтаксичні перетворення (трансформацію синтаксичних конструкцій (слів, словосполучень і речень), зміна типу підрядних речень, зміна типу синтаксичного зв’язку і перестановку придаткових частин у складнопідрядних і складносурядних реченнях).

5. Семантичні трансформації (зміна семантичних значень).
6. Трансформації змішаного виду (конверсна трансформація і антонімічний переклад).

У класифікації Л. С. Бархударова перекладацькі трансформації розрізняються за формальними ознаками [3, с. 112]:

- перестановки (зміни розташування мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу);
- додавання (використання в перекладі додаткових слів, що не мають відповідників в оригіналі);
- заміни (як зміни при перекладі слів, частин мови, членів речення, типів синтаксичного зв‟язку, так і лексичні заміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація));
- опущення (опущення тих або інших слів при перекладі).

С. Є. Максімов розподіляє трансформації на граматичні та лексико-семантичні:

- граматичні трансформації:

- перестановка (напр. A girl entered the room. – У кімнату увійшла дівчина.);
- заміна частини мови або синтаксична заміна (напр. He is a good runner. – Він гарно бігає.);
- додавання (напр. workers of all industries – робітники всіх галузей промисловості);
- опущення (напр. the right to rest and leisure – право на відпочинок).

- лексико-семантичні трансформації:

- диференціація (напр. challenge – не тільки *виклик*, а і *питання, проблема*)
- конкретизація (напр. Have you had your meal? – Ви вже поснідали?);
- генералізація (напр. My baby is 18 months. – Моїй дитині півтора року.);

- модуляція (напр. I don't think she's living here at the moment. Her bed wasn't slept in. – Я не думаю, що вона зараз тут живе. Її ліжко не зім'яте.);
- антонімічний переклад (напр. The woman at the other end asked him to hang on. – Жінка на іншому кінці проводу сказала, щоб він не вішав слухавку.);
- повна перебудова речення (напр. be my guest – ласкаво прошу);
- компенсація (напр. The first word he learned to spell was gain, and the second (when he got into two syllables), money. – Перше слово, яке він навчився промовляти було гроші, а друге (коли він дійшов до трискладових слів) – нажива) [11, с. 112-117].

Розподіл трансформацій за критерієм граматичних та лексико-семантичних ознак, запропонований С. Є. Максімовим, слугує тим підгрунтям, на основі якого у другому розділі нашої роботи ми виявили і класифікували трансформації у відтворенні лінгвосеміотичних ознак персонажного образу Гаррі Поттера.

1.3 Семилогія "Гаррі Поттер" у вітчизняних дослідженнях з перекладознавства

Семилогія "Harry Potter" англійської письменниці Дж. Роулінг вважається літературним феноменом, який став надзвичайно популярним і охопив всі сторони нашого життя. Останнім часом визначається особливий лінгвістичний інтерес до різновекторного дослідження самої "поттеріани" (О. С. Солодова "Лінгвокогнітивні характеристики композиції тексту англійських казок Дж. К. Роулінг"; І. В. Александрук "Вербалізація можливих світів у жанрі фентезі (на матеріалі творів сучасних англійських та американських авторів)"; І. З. Терсіна "Прикметникові словосполучення у текстах поттеріани: системні та ідіолектичні особливості"; А. Є. Потапова "Відтворення стилістичних засобів у перекладі дитячої художньої літератури (на матеріалі українських, німецьких та російських перекладів творів Дж. К. Роулінг)"; О. В. Марчук "Вивчення динаміки текстотвірних одиниць лексичної структури англійськомовного художнього

фентезійного тексту на матеріалі семилогії британської письменниці Дж. К. Роулінг “Гаррі Поттер”). Наш інтерес сфокусовано на лінгвосеміотичній природі персонажного образу, а також трансформаціях, які відбуваються в перекладі тексту українською мовою, і з’ясуванні питання впливу цих трансформацій у відтворенні лінгвосеміотики персонажного образу в тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу.

Як зазначає О. В. Бока, засоби номінації та образи, які покладені в основу імені, є етнічно обумовленими, незважаючи на те, що в образності імен наявними є типовість та антропологічні універсалії. Імена та прізвиська в розмовній мові пов’язані з реаліями, традиціями, релігією. У власних іменах завжди відбивається культурне і соціальне життя суспільства [6, с. 17].

Л. Л. Белей наводить низку власних назв, під час перекладу яких використано метод калькування, щоб адаптувати їх для українського читача. Серед них:

- значна частина хрематонімів: газета Щоденний віщун (англ. The Daily Prophet), чаклунські бари Три мітли (англ. Three Brooms), Кабаняча голова (англ. Hog’s Head), Дірявий казан (англ. Leaky Couldron), транспорт Лицарський автобус (англ. Knight bus), мітла Вогнеблискавка (англ. Firebolt);
- назви магічних книжок: Тисяча магічних трав і грибів (англ. One Thousand Magical Herbs and Fungy), Чарівні звірі і де їх знайти (англ. Fantastic Beasts and Where to Find Them), Стандартна книга заклинань (англ. The Standard Book of Spells), Історія магії (англ. A History of Magic), Магічна теорія (англ. Magical Theory);
- назви магічних істот (Войовнича Верба (англ. Whoomping Willow), окремі зооніми (кіт Криволапик (англ. Crookshanks) [4, с. 82].

Аналізуючи передачу експресивно-емоційної лексики в українському перекладі, А. Є. Потапова приділяє увагу передачі стилістично нейтральних висловлювань стилістично маркованими (просторічними) лексемами або фразеологічними одиницями під час відтворення діалогічного мовлення

В. Морозовим. Наприклад: Personally, I won't let any of the children out alone until *he's back* in Azkaban / Особисто я не випущу дітей без нагляду, доки Блека знову не запроторять до Азкабану. Або: And it's really *none of your business* / *Не пхай свого носа до чужого проса!*

На думку дослідниці, типовою для індивідуального стилю перекладача В. Морозова є зміна експресивності твору за рахунок надмірного використання демінутивних суфіксів, які додають лексиці додаткового експресивного та емотивного забарвлення. Наприклад: Фадж, попиваючи *чайочок*, усміхався до Гаррі; книжки з чудернацькими символами і кілька таких, у яких не було *нічогісінько*; *манюсінькі* лискучо-чорні *очка* жуків [17, с. 198-199].

Твори Дж. Роулінг розглядаються сучасними лінгвістами і з лінгвосеміотичної точки зору. Вони висвітлюють такі аспекти, як лінгвосеміотичні властивості номінацій емоцій крізь призму змісту міфологічного простору, лінгвосеміотичні особливості мовних одиниць на позначення феноменів міфологічного характеру, лінгвосеміотичні властивості вербалізації концептів ДУХ і ДУША, авторська символіка творів та ін. Однак ніхто з них не розглядав специфіку відтворення лінгвосеміотичної моделі персонажного образу.

Семилогія “Harry Potter” багата на образи-символи різних персонажів – позитивних і негативних. Для створення атмосфери магічного світу авторка використала велику кількість лінгвосеміотичних засобів. У розділі 2 буде детально проаналізовано відтворення лінгвосеміотичних ознак персонажного образу Гаррі Поттера в тексті оригіналу та їх трансформації в українському перекладі.

РОЗДІЛ 2
ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ОЗНАКИ ПЕРСОНАЖНОГО ОБРАЗУ В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТУ ДЖ.К. РОУЛІНГ “HARRY POTTER AND THE PHILOSOPHER’S STONE”

2.1. Лінгвосеміотичні засоби створення художнього персонажного образу Гаррі Поттера у вихідному та цільовому текстах

Художній персонажний образ Гаррі Поттера розгортається у тексті “Harry Potter and the Philosopher’s Stone” за допомогою лінгвосеміотичних засобів, спрямованих на відтворення фізичного та словесного його портретів, артефактів чарівного світу, магічних істот та кольорів, якими користується герой і які відображають його внутрішній світ. Результати нашої вибірки представлено в таблицях основного тексту (Табл. 2.1, 2.2, 2.3), а також у додатках (див. Додаток А).

Таблиця 2.1

Зовнішність, одяг, риси характеру головного персонажу

Зовнішність, одяг, риси характеру	
Under a tuft of jet-black hair over his forehead they could see a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (HPTPS, p. 18).	На чолі, під жмутиком чорного, як смола, волосся виднівся дивної форми знак, подібний на блискавку (ГПФК, с. 19).
He looked even smaller and skinnier than he really was because all he had to wear were old clothes of Dudley's, and Dudley was about four times bigger than he was (HPTPS, p. 21).	Але він видавався ще меншим і худішим, ніж насправді, бо щоразу мусив доношувати старий одяг Дадлі, а той був десь учетверо ширший від нього (ГПФК, с. 23).

Harry had a thin face, knobbly knees, black hair, and bright green eyes (HPTPS, p. 21).	Гаррі мав худе обличчя, гострі коліна, чорне волосся і ясно-зелені очі (ГПФК, с. 23).

У вищенаведених прикладах з англомовного тексту авторка формує образ одинадцятирічного Гаррі за допомогою бінарних опозицій *smaller/skinnier* :: *bigger, менший/худіший :: ширший*. Ці вербальні засоби постають носіями базових кодів, оскільки містять інформацію про сімейне оточення головного героя, погане ставлення сім'ї Дурслів до нього (соціальний код). Портрет головного героя створюють вислови *a curiously shaped cut, like a bolt of lightning – bright green eyes – round glasses (дивної форми знак, подібний на блискавку – ясно-зелені очі – круглі окуляри)*, які постають контейнерами різнокодової інформації. У міфологічному просторі блискавка асоціюється з божественими силами, а в даному випадку реалізується міфологічний код, а значення лексем, що вербалізують цей код, *cut* та *lightning (знак* та *блискавка)*, свідчать про те, що могутній темний маг Волдеморт ненавмисно передав Гаррі частину своєї сили, а саме здатність розмовляти зі зміями. Змія була дуже розповсюдженим символом у Єгипті, адже ієрогліф, який був схожий на літеру Z, виражав рух змії [35, с. 265-267; 34, с. 212].

Якщо порівняти шрам Гаррі Поттера і давньоєгипетський ієрогліф, відмічаємо схожість форми (рис. 1 та рис. 2):

Рис. 1 Шрам Гаррі Поттера

Рис. 2 Давньоєгипетський ієрогліф “змія”

Зелені очі символізують життєрадісність головного героя, його зв’язок з магічним світом, а також виступають символом надії [37, p. 87-89; 36]. Окуляри Гаррі – символ того, що він має приховувати своє справжнє походження від звичайних людей.

Бінарні опозиції *a revolting old sweater of Dudley's :: a thick, hand-knitted sweater* дозволяють побачити різницю у ставленні до Гаррі рідної тітки Петунії, яка змушувала хлопця доношувати старий одяг кузена, та матері шкільного приятеля Рона, місіс Візлі, яка власноруч зв’язала для нього теплий светр.

Не менш важливу роль у тексті відіграють кольори та природні явища (Табл. 2.2; Додаток А):

Таблиця 2.2

Кольори та природні явища

Кольори, природні явища	
The storm raged more and more ferociously as the night went on. Harry couldn't sleep (HPTPS, p. 41).	Шторм лютував що далі, то несамовитіше, і Гаррі не міг заснути (ГПФК, с. 49).
As Hagrid’s story came to a close, he saw again the blinding flash of green light, more clearly than he had ever remembered it before – and he remembered something	Коли Геґрід уже закінчував, він знову побачив сліпучий спалах зеленого світла, найвиразніше, ніж будь-коли раніше, — і вперше в житті йому

else, for the first time in his life: a high, cold, cruel laugh (HPTPS, p. 54).	пригадався уїдливий, холодний, жорстокий регіт (ГПФК, с. 62).

Лексема *storm* у наведеному в таблиці прикладі відображає напружену атмосферу, неминучі зміни, і разом з тим невдоволеність магічних сил через вчинки сім'ї Дурслів. Внутрішній стан головного героя в тексті оригіналу виражено іменниками *light* і *warmth*, і лексемами *сяйво* і *тепло* в тексті перекладу. Вербалізований базовий код *green light (зелене світло)* супроводжує смертельне закляття і є символом смерті в романі.

Суттєва частина аналізованих фрагментів містить назви магічних істот та артефактів магічного світу (див. Додаток А).

У даному творі магічні істоти мають контекстуальний зв'язок з артефактами. Як-от, ґобліни охороняють ґалеони, серпики та кнати – гроші чарівників. Лінгвокультурний код, який містить лексема *goblin (ґоблін),* символізує жадібність та скупість, але у магічному світі Гаррі Поттера ці істоти є надійними охоронцями грошей та іншого важливого артефакту – філософського каменя. Словосполучення *[philosopher's] stone* (філософський камінь) символізує еліксир життя та засіб перетворення будь-якого метала в золото, якого всі прагнуть дістатися.

Слова *world (світ)* та *archway (арка)* уособлюють зв'язок між двома світами, де арка є порталом у магічний світ. Іншим символом зв'язку світу чарівників та звичайного світу є листи, які доставляють Гаррі сови. Лексема *letter* (*лист*), поєднана з лексемою *owl* (*сова*) створюють магічну атмосферу навколо головного героя. Денотативне поле МАГІЯ авторка також реалізує за допомогою слів *cauldron* (*казанок*) та *magic wand* (*чарівна паличка*), оскільки саме казанок і чарівна паличка є невід'ємними інструментами чарівників.

Коли Гаррі опиняється у замку (імплікатура *castle* (*замок*) означає захист та безпеку), Сортувальний капелюх розподіляє його до факультету Гріфіндор. Лексема *hat* (*капелюх*) була обрана для позначення розподілу учнів невипадково,

тому що, як зазначав Юнг, капелюх відображає те, що відбувається в голові людини, тобто її думки [34, с. 588.] Символами двох основних факультетів-суперників є лев та змія. У лінгвосеміотичному розумінні, лінгвокультурний код, який містить слово *lion* (*лев*), є символом мудрості та хоробрості, в той час як міфологічний код, реалізований у лексемі *serpent* (*змія*), уособлює мудрість у поєднанні з хитрістю [36; 37, p. 185-190].

Не менш важливу роль у романі відіграють такі назви магічних ігор, як *Quidditch (квідіч)*, *Quaffle* (*квафел*), *Bludgers (бладжери)*, *Golden Snitch (золотий снич)* та *Nimbus Two Thousand (Німбус-2000)*. Найпопулярніша гра у магічному світі, квідіч, прообраз якої походить від старовинної гри американських індіанців, водночас є дуже небезпечною для гравців, – літаючи на мітлах і уникаючи смертельно небезпечних бладжерів, вони повинні забити голи противнику і піймати маленький м'яч снич. У символічному значенні, Гаррі надається найкраща можливість (лексема *Nimbus Two Thousand* (*Німбус-2000*)) досягти своєї мети (*Golden Snitch* (*золотий снич*)), але він повинен навчитися долати труднощі (*Bludgers (бладжери*)).

Після того як головний герой отримує у спадок батьківський плащ-невидимку (що є, з одного боку, символом захисту від небезпеки, а з іншого – безкарних пустощів), він натрапляє на чарівне дзеркало Яцрес *(mirror (дзеркало))*, що є уособленням самопізнання [36].

Відбуваючи своє покарання в лісі (який є уособленням таємниць та небезпеки), головний герой та його друзі стикаються з незнайомцем, який п'є кров єдинорога (міфологічний код *the blood of a unicorn*). Єдиноріг у міфології є символом чистоти та мудрості, а його кров має здатність врятувати від смерті, але ціною вічного прокляття [36].

Пройшовши повз триголового пса, який у даному творі уособлює страх перед невідомістю на шляху досягнення цілей, Гаррі зустрічається з Волдемортом і отримує філософський камінь з чарівного дзеркала Яцрес. Лексема *mirror* у даному

контексті означає безкорисливість і щирість намірів. Після зустрічі з головним антагоністом твору, Гаррі виживає вдруге завдяки любові своєї померлої матері (вербальний знак *love* (*любов*) є символом захисту від зла) і вже не боїться називати його справжнім ім'ям – Волдеморт (іменник *name* (*ім'я*) вжито на позначення символу перемоги над своїми страхами).

Отже, художній персонажний образ Гаррі Поттера є носієм базових, міфологічних, соціальних та лінгвокультурних кодів, а також вербалізується за допомогою бінарних опозицій. Було виявлено, що лінгвосеміотичні імплікатури декодуються інтерпретацією мовних засобів вихідного та цільового текстів.

2.2. Трансформації, застосовані у відтворенні лінгвосеміотичних ознак персонажного образу Гаррі Поттера в цільовому тексті

Під час перекладу будь-якого твору іноземною мовою неможливо зберегти всю його специфіку. Користуючись різними класифікаціями трансформацій, які наразі розроблено у працях з перекладознавства (Л. С. Бархударова, Л. К. Латишева, С. Є. Максімова), у роботі виявлено види трансформацій, які застосував перекладач Віктор Морозов, в яких відтворено лінгвосеміотику персонажного образу (Табл. 2.3; Додаток А).

Таблиця 2.3

Види перекладацьких трансформацій у тексті перекладу "Harry Potter and the Philosopher's Stone"

Вид трансформацій	Текст оригіналу	Текст перекладу
Перестановка, модуляція, конкретизація, генералізація	Under a tuft of jet-black hair over his forehead they could see a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (HPTPS, p. 18).	На чолі, під жмутиком чорного, як смола, волосся виднівся дивної форми знак, подібний на блискавку (ГПФК, с. 19).

Перестановка, модуляція	He looked even smaller and skinnier than he really was because all he had to wear were old clothes of Dudley's, and Dudley was about four times bigger than he was (HPTPS, p. 21).	Але він видавався ще меншим і худішим, ніж насправді, бо щоразу мусив доношувати старий одяг Дадлі, а той був десь учетверо ширший від нього (ГПФК, с. 23).

Аналіз виявлених у вищенаведених прикладах трансформацій уможливлює висновок про те, що лінгвосеміотичні ознаки, присутні у тексті оригіналу, були дослівно відтворені в тексті перекладу, за винятком однієї – *a curiously shaped cut, like a bolt of lightning,* яку було перекладено українською мовою за допомогою конкретизації та генералізації – *дивної форми знак, подібний на блискавку*.

Нижче показано відсоткове співвідношення найчастіше вживаних трансформацій при перекладі цього твору (рис. 3):

Рис. 3 Перекладацькі трансформації

Отже, при перекладі речень з лінгвосеміотичними засобами, найчастіше використовувалася модуляція (24%), а також перестановки (21%) та додавання (14%). Перекладач жодного разу не використав повну перебудову речень та антонімічний переклад.

2.3. Лінгвосеміотична модель персонажного образу Гаррі Поттера

На основі проведеного текстово-інтерпретаційного аналізу використаних у тексті “Harry Potter and the Philosopher’s Stone” лінгвосеміотичних засобів, що формують лінгвосеміотичну модель персонажного образу Гаррі Поттера, їх тематичної класифікації, представимо лінгвосеміотичну модель персонажного образу тексту.

Основними лінгвосеміотичним ознаками персонажного образу Гаррі Поттера постають такі: *a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (дивної форми знак, подібний на блискавку; snake (змія); bright green eyes (ясно-зелені очі); round glasses (круглі окуляри; green light (зелене світло); Nimbus Two Thousand (Німбус-2000); magic wand (чарівна паличка); lion (лев); invisibility cloak (плащ-невидимка); love (любов)* та *name (ім’я)*. Саме вони є носіями різнокодової інформації: міфологічної *(a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (дивної форми знак, подібний на блискавку);* духовної *(bright green eyes (ясно-зелені очі); green light (зелене світло); love (любов); name (ім’я))*, біоморфної *(snake (змія); lion (лев))* та предметної (*round glasses (круглі окуляри); Nimbus Two Thousand (Німбус-2000); magic wand (чарівна паличка); invisibility cloak (плащ-невидимка))* і слугують семіотичними дескрипторами головного героя і компонентами лінгвосеміотичної моделі його персонажного образу. При перекладі символічного значення носіїв кодової інформації українською мовою, маємо таку картину: *передача магічної сили – здатність розмовляти зі зміями – надія на краще – приховування свого магічного походження від маґлів – страх смерті – найкращі можливості – належність до*

світу чарівників – хоробрість та мудрість – захист покійного батька – захист покійної матері – подолання своїх страхів.

Екстраполюючи лінгвосеміотичну модель персонажного міфолорного образу, представлену С. В. Волковою [8], зобразимо лінгвосеміотичну модель персонажного образу Гаррі Поттера у вигляді метелика, де ліве крило символізує його минуле (життя в родині), праве – нове життя, де він вимушений долати певні труднощі, які спричиняє представник злих сил, Волдеморт, а Гаррі Поттер маніфестує межу між двома світами і символізує перемогу Добра над Злом (рис. 4):

Рис. 4 Лінгвосеміотична модель персонажного образу Гаррі Поттера

Така лінгвосеміотична модель має однакову конструкцію у вихідному та цільовому текстах, але у значеннях певних лінгвосеміотичних ознак є певні відмінності. Наприклад, *a curiously shaped cut* має дещо ширше значення в тексті оригіналу, тому що слово “curiously” може перекладатися не тільки “дивно”, а й “незвичайно” та “цікаво”, в залежності від сенсу, який вклала в це слово авторка. У іншому випадку, вислів *invisibility cloak* було перекладено як “плащ-невидимка”, через що, на мою думку, це слово втратило певну магічність, закладену в неї в тексті

оригіналу. Натомість, лексему “cloak” можна було перекласти як “мантія”, зберігши цей сенс.

Найбільш вираженими в текстах оригіналу і перекладу є дескриптори *bright green eyes (ясно-зелені очі)* та *green light (зелене світло)*, які постають протиставленнями протягом всього тексту роману.

Як показав наш інтерпретаційно-перекладацький аналіз, здебільшого при перекладі аналізованих речень трансформації застосовувалися не на лексичному, а на синтаксичному рівні. Лінгвосеміотичні ознаки були відтворені у тексті перекладу без використання трансформацій, за винятком однієї – *a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (дивної форми знак, подібний на блискавку)*, під час перекладу якої була використана конкретизація та генералізація.

ВИСНОВКИ

У рамках роботи на основі критичного огляду сучасних досліджень у галузі лінгвістики, лінгвосеміотики зокрема, та перекладознавства здійснено комплексний лінгвосеміотичний аналіз англомовного твору Дж. К. Роулінг “Harry Potter and the Philosopher’s Stone” та його перекладом українською мовою.

У ході лінгвосеміотичного аналізу персонажного образу з’ясовано розуміння поняття образ в лінгвістиці та лінгвосеміотиці. У лінгвістиці під образом розуміють певне уявлення, яке створюється в тексті за допомогою лексико-стилістичних засобів. Лінгвосеміотика визначає образ як комплексну семіотичну конструкцію, яка складається з образів-символів, образів-знаків та образів-індексів. У контексті нашого дослідження доведено, що образи-символи постають носіями базових та лінгвокультурних кодів, які декодуються шляхом інтерпретації мовних засобів вихідного та цільового текстів.

Методом зіставного перекладознавчого аналізу, спрямованого на порівняння засобів створення лінгвосеміотики персонажного образу Гаррі Поттера у вихідному та цільовому текстах, виявлено такі, що є носіями різнокодової інформації, а саме, міфологічної *(a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (дивної форми знак, подібний на блискавку)*, духовної *(bright green eyes (ясно-зелені очі)*, *green light (зелене світло)*, *love (любов); name (ім’я)),* біоморфної *(snake (змія)*, *lion (лев))* та предметної (*round glasses (круглі окуляри)*, *Nimbus Two Thousand (Німбус-2000)*, *magic wand (чарівна паличка)*, *invisibility cloak (плащ-невидимка))*, слугують лінгвосеміотичними маркерами зовнішності, рис характеру, оточення, світорозуміння головного героя і постають компонентами лінгвосеміотичної моделі його персонажного образу.

Методом дескриптивного аналізу описано класифікації перекладацьких трансформацій, запропонованих сучасним перекладознавством і визначено ті, що застосовано у цільовому тексті для відтворення лінгвосеміотики персонажного

образу: під час перекладу речень з лінгвосеміотичними ознаками найчастіше використовувалася модуляція (24%), а також перестановки (21%) та додавання (14%). Здебільшого трансформації відбувалися на синтаксичному рівні, тому лінгвосеміотичні ознаки були відтворені в тексті перекладу дослівно і лінгвосеміотична модель персонажного образу має однакову структуру у вихідному та цільовому текстах.

Запропонований лінгвосеміотичний аналіз припускає можливість його застосування для аналізу інших художніх творів жанру фентезі, що становить перспективу подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрейчук Н. І. Інтерпретанта як людський чинник мовного семіозису. Мовознавство. 2012. №3. С. 65-74.
2. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка: [учебное пособие] Л. : Просвещение, 1981. 295 с.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва : “Международные отношения”, 1975. 240 с.
4. Белей Л. Л. Ономастикон «Гаррі Поттера» Джоан Роулінг – шляхи передачі. *Ономастичні науки.* 2008. Вип. № 2. С. 81-84.
5. Бєлєхова Л. І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії). Херсон : Айлант, 2002. 368 с.
6. Бока О. В. Власні імена як компресовані тексти-носії когнітивної інформації (на матеріалі казки Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і орден Фенікса»). *Вісн. Сум. Держ. Ун-ту. Сер. Філол. Науки.* 2008. № 1. С. 15-19.
7. Волкова С. В. Міфолорний простір англомовних америндіанських художніх текстів: когнітивно-семіотичний і наративний аспекти. Дис. Київ, 2016. 447 с.
8. Карасик В.И., Ярмахова Е.А. Лингвокультурный типаж «английский чудак». М. : Гнозис, 2006. 240 с.
9. Красных В.В. Этнопсиолингвистика и лингвокультурология: Курс лекций. М.: ИТДГК “Гнозис”, 2002. 284с.
10. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания. М. : Просвещение, 1998. 160 с.
11. Максімов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. К. : Ленвіт, 2006. 157 с.

12. Мороховский А.Н. Стилистика английского языка / [Мороховский А.Н., Воробьёва О.П., Лихошерст Н.И., Тимошенко З. В.]. К. : Вища школа, 1991. 272 с.
13. Моррис Ч. Основания теории знаков // Семиотика / Ч. Моррис; под ред. Ю. С. Степанова. М. : Радуга, 1983. С. 37-89.
14. Новикова М. А. Символика в художественном тексте. Символика пространства (на материале "Вечеров на хуторе близ Диканьки" Н. В. Гоголя и их английских переводов) : [учеб. пособие] / М. А. Новикова, И. Н. Шама. Запорожье : СП "Верже", 1996. 172 с.
15. Образцова О. М. Мовленнєва характеристика персонажу художнього твору як перекладацька проблема. *Одеський лінгвістичний вісник – науково-практичний журнал.* Випуск 6. Одеса: НУ ОЮА, 2015. С. 84-89.
16. Пирс Ч. С. Избранные философские произведения [пер. с англ. К. Голубович и др.]. М. : Логос, 2000. 448 с.
17. Потапова А. Є. Відтворення стилістичних засобів у перекладі дитячої художньої літератури (на матеріалі українських, німецьких та російських перекладів творів Дж. К. Ролінг). Дис. Київ, 2011. 235 с.
18. Потебня А. А. Слово и миф. М. : Правда, 1989. 623 с.
19. Прозоров В. В. Введение в литературоведение: учеб. Пособие. М.: Флинта: Наука, 2012. 224 с.
20. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М. : Наука, 1986. 141 с.
21. Телия В. Н. Русская фразеология: Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. М.: Школа "Языки русской культуры", 1996. 288 с.
22. Федоров А.И. Образная речь. Новосибирск: Наука, 1985. 199с.

23. Фомин И. В. О семиотической модели образа. *МЕТОД: Московский ежегодник трудов из обществоведческих дисциплин.* М., 2018. Т. 9, №2. С. 37-51.
24. Шама И. Н. О декодировании и воспроизведении символики в поэтическом переводе (на материале “The arrow and the song” Г. У. Лонгфелло). Вісник Запорізького національного університету: Філологічні науки. 2008. № 1. С. 223–232.
25. Шама И. Н. Функционирование символа в художественном тексте: сопоставительный и переводоведческий аспекты (на материале “Вечеров на хуторе близ Диканьки Н. В. Гоголя”). Дисс. Одесса, 1993. Автореферат. 16 с.
26. Шелестюк Е. В. Символ versus троп: сравнительный анализ семантики. *Филологические науки.* 2001. № 6. С. 50-58.
27. Шелестюк Е. В. О лингвистическом исследовании символа. *Вопросы языкознания.* 1997. № 4. С. 125-141.
28. Шестак Л. А. Русская языковая личность: коды образной вербализации тезауруса : [монография]. Волгоград : Перемена, 2003. 312 с.

СПИСОК ЕЛЕКТРОННИХ ДЖЕРЕЛ

29. Андрейчук Н. І. Художній образ крізь призму лінгвосеміотики. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство).* 2015. № 3. С. 17-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvddpufm_2015_3_4
30. Приходько. І. В. Дослідження поняття “образ” у гуманітарній парадигмі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика: зб. Наук. Праць*. Ред. В. П. Олексенко. Херсон : Вид-во ХДУ. 2016. Вип. 25. С. 135-139. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/4469

31. Сіняговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Філологія. Мовознавство.* 2014. Вип. 209. Т. 221. С. 89-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufm_2014_221_209_20

32. Хаботнякова П. С. Кореляція понять “образ”, “символ” та “образ-символ” у сучасній лінгвістичній парадигмі (на прикладах творів Френка Перетті). *Вісник КНЛУ. Серія Філологія.* 2015. Вип. №2. Т. 18. С. 190-194. URL: http://philmessenger.knlu.edu.ua/article/view/85014/80591

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

33. Енциклопедія сучасної України: URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=55510

34. Керлот Х. Э. Словарь символов. М.: “REFL-book”, 1994. 608 с.

35. Похлебкин В. В. Словарь международной символики и эмблематики. 3-е изд. М. : Междунар. Отношения, 2001. 560 с.

36. Тресиддер Дж. Словарь символов. Пер. с англ. М. : ФАИР-ПРЕСС, 2001. 448 с.

37. Ferber M. A Dictionary of Literary Symbols. Cambridge University Press, 1999. URL: https://www.academia.edu/37950209/Michael_Ferber-A_Dictionary_of_Literary_Symbols-Cambridge_University_Press_1999_.pdf

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

38. (ГПФК) – Дж. К. Роулінґ. Гаррі Поттер та філософський камінь. / Пер. В. Морозова. В-во “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”, К., 2019. 315 с.

39.(HPTPS) – Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher’s Stone. Bloomsbury, 2014. 254 p.
40.Peretti F. E. Prophet. Wheaton, Illinois : Crossway Books, a division of Good News Publishers, 1992. 416 p.

ДОДАТОК А

Зовнішність, одяг, риси характеру головного персонажу

Зовнішність, одяг, риси характеру	
Under a tuft of jet-black hair over his forehead they could see a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (HPTPS, p. 18).	На чолі, під жмутиком чорного, як смола, волосся виднівся дивної форми знак, подібний на блискавку (ГПФК, с. 19).
He looked even smaller and skinnier than he really was because all he had to wear were old clothes of Dudley's, and Dudley was about four times bigger than he was (HPTPS, p. 21).	Але він видавався ще меншим і худішим, ніж насправді, бо щоразу мусив доношувати старий одяг Дадлі, а той був десь учетверо ширший від нього (ГПФК, с. 23).
Harry had torn open the parcel to find a thick, hand-knitted sweater in emerald green and a large box of homemade fudge (HPTPS, p. 166).	Гаррі розірвав папір і побачив там пухнастий яскраво-зелений светр і велику коробку домашнього печива (ГПФК, с. 205).
Harry had a thin face, knobbly knees, black hair, and bright green eyes (HPTPS, p. 21).	Гаррі мав худе обличчя, гострі коліна, чорне волосся і ясно-зелені очі (ГПФК, с. 23).
He wore round glasses held together with a lot of Scotch tape because of all the times Dudley had punched him on the nose (HPTPS, p. 21).	Він носив круглі, обмотані скотчем окуляри, бо Дадлі часто ламав їх, луплячи його по носі (ГПФК, с. 23-24).
As the snake slid swiftly past him, Harry could have sworn a low, hissing voice said, "Brazil, here I come. . . Thanksss, amigo" (HPTPS, p. 28).	Гаррі міг би присягтися, що, коли повз нього просковзнула змія, він почув, як низький шиплячий голос проказав:

	“Бразиліє, я йду!.. Ссспассибі, аміґо” (ГПФК, с. 32).

Кольори та природні явища

Кольори, природні явища	
The storm raged more and more ferociously as the night went on. Harry couldn’t sleep (HPTPS, p. 41).	Шторм лютував що далі, то несамовитіше, і Гаррі не міг заснути (ГПФК, с. 49).
It filled the whole damp hut with flickering light and Harry felt the warmth wash over him as though he’d sunk into a hot bath (HPTPS, p. 44).	Мерехтливе сяйво затопило вогку халупу, і Гаррі відчув, як його наповнює тепло, наче він заліз у гарячу ванну (ГПФК, с. 52).
As Hagrid’s story came to a close, he saw again the blinding flash of green light, more clearly than he had ever remembered it before – and he remembered something else, for the first time in his life: a high, cold, cruel laugh (HPTPS, p. 50).	Коли Геґрід уже закінчував, він знову побачив сліпучий спалах зеленого світла, найвиразніше, ніж будь-коли раніше, — і вперше в житті йому пригадався уїдливий, холодний, жорстокий регіт (ГПФК, с. 60).

Магічні істоти

Магічні істоти	
“Never mess with goblins, Harry” (HPTPS, p. 56).	Затям, Гаррі: ніколи не чіпай ґоблінів (ГПФК, с. 67).
“Could a werewolf be killing unicorns?” Harry asked (HPTPS, p. 206).	– А вовкулака може вбити єдинорога? – поцікавився Гаррі (ГПФК, с. 256).
It [the dog] had three heads. Three pairs of rolling, mad eyes; three noses, twitching	Пес мав три голови, три пари нестямно вирячених очей, три носи, що

and quivering in their direction, three drooling mouths… (HPTPS, p. 134)	посіпувалися, обнюхуючи дітей, і три заслинені пащеки (ГПФК, с. 164).

Артефакти

Артефакти	
But Hagrid simply waved his hand and said, "About our world, I mean. Your world. My world. Yer parents' world" (HPTPS, p. 45).	Але Геґрід тільки махнув рукою й мовив: – Я маю на увазі *наш* світ. *Твій* світ. *Мій* світ. Світ *твоїх батьків* (ГПФК, с. 53).
Harry picked it [a letter] up and stared at it, his heart twanging like a giant elastic band (HPTPS, p. 32).	Узявши листа до рук, Гаррі став розглядати конверт, а серце його забриніло, немов струна (ГПФК, с. 37).
They stepped through the archway. Harry looked quickly over his shoulder and saw the archway shrink instantly back into solid wall (HPTPS, p. 63).	Вони увійшли в арку, а коли Гаррі швиденько озирнувся, то побачив, як арковий прохід миттю зменшився і щез, і там знову постав суцільний мур (ГПФК, с. 74).
"Look," Harry heard one of them say, "the new Nimbus Two Thousand – fastest ever –" (HPTPS, p. 63).	"Диви!" – почув Гаррі чиїсь слова, – "Німбус-2000" – нова й найшвидша" (ГПФК, с. 75).
"The gold ones are Galleons," he explained. "Seventeen silver Sickles to a Galleon and twenty-nine Knuts to a Sickle, it's easy enough" (HPTPS, p. 66).	– Золоті монети називаються ґалеони, – пояснював він. – В одному ґалеоні сімнадцять срібних серпиків, а в серпику – двадцять дев'ять кнатів, це досить просто (ГПФК, с. 78-79).

When they had left the shop, he said, “Hagrid, what's Quidditch?” (HPTPS, p. 69)	Виходячи з крамнички, він запитав: – Геґріде, а що таке квідич? (ГПФК, с. 83)
Hagrid wouldn't let Harry buy a solid gold cauldron, either (“It says pewter on yer list”), but they got a nice set of scales for weighing potion ingredients and a collapsible brass telescope (HPTPS, p. 70).	Геґрід не дозволив Гаррі купити й золотий казанок (“Тут написано: олов'яний”), зате вони придбали гарний комплект терезів (щоб важити компоненти зілля) і розкладний мідний телескоп (ГПФК, с. 84).
Harry now carried a large cage that held a beautiful snowy owl, fast asleep with her head under her wing (HPTPS, p. 71).	Гаррі ніс велику клітку з гарною полярною совою, що міцно спала, опустивши голову під крило (ГПФК, с. 84).
A magic wand… this was what Harry had been really looking forward to (HPTPS, p. 71).	Чарівна паличка – ось чого Гаррі прагнув найдужче (ГПФК, с. 84).
Perched atop a high mountain on the other side, its windows sparkling in the starry sky, was a vast castle with many turrets and towers (HPTPS, p. 96).	На тому боці озера на верхівці високої гори здіймався, виблискуючи вікнами на тлі зоряного неба, великий замок з численними вежами й башточками (ГПФК, с. 84).
The hat seemed to be asking rather a lot; Harry didn't feel brave or quick-witted or any of it at the moment (HPTPS, p. 101).	Капелюх ставив надто великі вимоги, а Гаррі не почувався тепер ані відважнім, ані мудрим (ГПФК, с. 122).
“Three Chasers try and score with the Quaffle; the Keeper guards the goal posts; the Beaters keep the Bludgers away from	– Троє *загоничів* стараються забити гол квафелом; *воротар* захищає стовпи з кільцями; *відбивачі* захищають гравців

their team," Harry reeled off (HPTPS, p. 140).	своєї команди від бладжерів, – скоромовкою випалив Гаррі (ГПФК, с. 172).
"This," said Wood, "is the Golden Snitch, and it's the most important ball of the lot" (HPTPS, p. 140).	– Це, – сказав Вуд, – золотий снич, найважливіший м'яч (ГПФК, с. 173).
Harry picked the shining, silvery cloth off the floor. It was strange to the touch, like water woven into material. "It's an invisibility cloak," said Ron, a look of awe on his face (HPTPS, p. 167).	Гаррі підняв з підлоги сяйливу сріблисту матерію. Вона була дуже дивна на дотик, немов тканина, зіткана з води. – Це плащ-невидимка! – захоплено вигукнув Рон (ГПФК, с. 205).
It was a magnificent mirror, as high as the ceiling, with an ornate gold frame, standing on two clawed feet (HPTPS, p. 172).	Це було велике – заввишки аж до стелі – дзеркало в пишно оздобленій золотій рамі й на двох пазуристих ніжках (ГПФК, с. 212).
"A stone that makes gold and stops you from ever dying!" said Harry" (HPTPS, p. 182).	– Камінь, який виробляє золото й зупиняє смерть! – вимовив Гаррі (ГПФК, с. 225).
"Well, think again, boy – it's into the forest you're going and I'm much mistaken if you'll all come out in one piece" (HPTPS, p. 204).	– Ні хлопче: ви йдете до лісу, і я дуже сумніваюся, що ви звідти виберетеся цілими (ГПФК, с. 254).
The blood of a unicorn will keep you alive, even if you are an inch from death, but at a terrible price (HPTPS, p. 212).	– Кров єдинорога рятує твоє життя, навіть якщо ти за міліметр від смерті, але за це треба сплатити жахливу ціну (ГПФК, с. 263).

He didn't realize that love as powerful as your mother's for you leaves its own mark (HPTPS, p. 246).	Він не усвідомив, що така сильна любов, яку відчувала до тебе твоя мама, залишає свій слід (ГПФК, с. 304).
"VOLDEMORT!" Harry bellowed, and Hagrid was so shocked, he stopped crying. "I've met him and I'm calling him by his name" (HPTPS, p. 250).	– ВОЛДЕМОРТ! – вигукнув Гаррі, й Гегріда це так приголомшило, що він перестав плакати. – Я зустрівся з ним і не боюся називати його ім'я (ГПФК, с. 309).
In an instant, the green hangings became scarlet and the silver became gold; the huge Slytherin serpent vanished and a towering Gryffindor lion took its place (HPTPS, p. 252).	Зелені полотнища відразу стали яскраво-червоними, а срібні – золотими; величезна слизеринська змія зникла, а на її місці постав гігантський ґрифіндорський лев (ГПФК, с. 312).

Види перекладацьких трансформацій у тексті перекладу "Harry Potter and the Philosopher's Stone"

Вид трансформації	Текст оригіналу	Текст перекладу
Перестановка, модуляція, конкретизація, генералізація	Under a tuft of jet-black hair over his forehead they could see a curiously shaped cut, like a bolt of lightning (HPTPS, p. 18).	На чолі, під жмутиком чорного, як смола, волосся виднівся дивної форми знак, подібний на блискавку (ГПФК, с. 19).
Перестановка, модуляція	He looked even smaller and skinnier than he really was because all he had to wear were old clothes of Dudley's, and	Але він видавався ще меншим і худішим, ніж насправді, бо щоразу мусив доношувати старий одяг

	Dudley was about four times bigger than he was (HPTPS, p. 21).	Дадлі, а той був десь учетверо ширший від нього (ГПФК, с. 23).
Опущення, модуляція, синтаксична заміна	Harry had torn open the parcel to find a thick, hand-knitted sweater in emerald green and a large box of homemade fudge (HPTPS, p. 166).	Гаррі розірвав папір і побачив там пухнастий яскраво-зелений светр і велику коробку домашнього печива (ГПФК, с. 205).
Диференціація	Harry had a thin face, knobbly knees, black hair, and bright green eyes (HPTPS, p. 21).	Гаррі мав худе обличчя, гострі коліна, чорне волосся і ясно-зелені очі (ГПФК, с. 23).
Модуляція, перестановка	He wore round glasses held together with a lot of Scotch tape because of all the times Dudley had punched him on the nose (HPTPS, p. 21).	Він носив круглі, обмотані скотчем окуляри, бо Дадлі часто ламав їх, луплячи його по носі (ГПФК, с. 23-24).
Перестановка, додавання	As the snake slid swiftly past him, Harry could have sworn a low, hissing voice said, “Brazil, here I come. . . Thanksss, amigo” (HPTPS, p. 28).	Гаррі міг би присягтися, що, коли повз нього просковзнула змія, він почув, як низький шиплячий голос проказав: “Бразиліє, я йду!.. Ссспассибі, аміго” (ГПФК, с. 32).
Опущення	The storm raged more and more ferociously as the night went on. Harry couldn't sleep (HPTPS, p. 41).	Шторм лютував що далі, то несамовитіше, і Гаррі не міг заснути (ГПФК, с. 49).

Перестановка, модуляція, синтаксична заміна	It filled the whole damp hut with flickering light and Harry felt the warmth wash over him as though he'd sunk into a hot bath (HPTPS, p. 44).	Мерехтливе сяйво затопило вогку халупу, і Гаррі відчув, як його наповнює тепло, наче він заліз у гарячу ванну (ГПФК, с. 52).
Модуляція, опущення, диференціація	As Hagrid's story came to a close, he saw again the blinding flash of green light, more clearly than he had ever remembered it before – and he remembered something else, for the first time in his life: a high, cold, cruel laugh (HPTPS, p. 50).	Коли Геґрід уже закінчував, він знову побачив сліпучий спалах зеленого світла, – найвиразніше, ніж будь-коли раніше, – і вперше в житті йому пригадався уїдливий, холодний, жорстокий регіт (ГПФК, с. 60).
Модуляція	"Never mess with goblins, Harry" (HPTPS, p. 56).	Затям, Гаррі: ніколи не чіпай ґоблінів (ГПФК, с. 67).
Перестановка	"Could a werewolf be killing unicorns?" Harry asked (HPTPS, p. 206).	– А вовкулака може вбити єдинорога? – поцікавився Гаррі (ГПФК, с. 256).
Синтаксична заміна	It [the dog] had three heads. Three pairs of rolling, mad eyes; three noses, twitching and quivering in their direction, three drooling mouths... (HPTPS, p. 134)	Пес мав три голови, три пари нестямно вирячених очей, три носи, що посіпувалися, обнюхуючи дітей, і три заслинені пащеки (ГПФК, с. 164).
Диференціація, перестановка	But Hagrid simply waved his hand and said, "About our	Але Геґрід тільки махнув рукою й мовив:

	world, I mean. Your world. My world. Yer parents' world" (HPTPS, p. 45).	– Я маю на увазі *наш* світ. *Твій* світ. *Мій* світ. Світ *твоїх батьків* (ГПФК, с. 53).
Конкретизація, додавання, синтаксична заміна	Harry picked it [a letter] up and stared at it, his heart twanging like a giant elastic band (HPTPS, p. 32).	Узявши листа до рук, Гаррі став розглядати конверт, а серце його забриніло, немов струна (ГПФК, с. 37).
Додавання, диференціація	They stepped through the archway. Harry looked quickly over his shoulder and saw the archway shrink instantly back into solid wall (HPTPS, p. 63).	Вони увійшли в арку, а коли Гаррі швиденько озирнувся, то побачив, як арковий прохід миттю зменшився і щез, і там знову постав суцільний мур (ГПФК, с. 74).
Перестановка, синтаксична заміна	"Look," Harry heard one of them say, "the new Nimbus Two Thousand – fastest ever – " (HPTPS, p. 63).	"Диви!" – почув Гаррі чиїсь слова, – "Німбус-2000" – нова й найшвидша" (ГПФК, с. 75).
Конкретизація, додавання, компенсація	"The gold ones are Galleons," he explained. "Seventeen silver Sickles to a Galleon and twenty-nine Knuts to a Sickle, it's easy enough (HPTPS, p. 66).	– Золоті монети називаються ґалеони, – пояснював він. – В одному ґалеоні сімнадцять срібних серпиків, а в серпику– двадцять дев'ять кнатів, це досить просто (ГПФК, с. 78-79).
Диференціація	When they had left the shop, he said, "Hagrid, what's Quidditch?" (HPTPS, p. 69)	Виходячи з крамнички, він запитав:

		– Геґріде, а що таке квідич? (ГПФК, с. 83)
Опущення, модуляція	Hagrid wouldn't let Harry buy a solid gold cauldron, either ("It says pewter on yer list"), but they got a nice set of scales for weighing potion ingredients and a collapsible brass telescope (HPTPS, p. 70).	Геґрід не дозволив Гаррі купити й золотий казанок ("Тут написано: олов'яний"), зате вони придбали гарний комплект терезів (щоб важити компоненти зілля) і розкладний мідний телескоп (ГПФК, с. 84).
Модуляція, синтаксична заміна	Harry now carried a large cage that held a beautiful snowy owl, fast asleep with her head under her wing (HPTPS, p. 71).	Гаррі ніс велику клітку з гарною полярною совою, що міцно спала, опустивши голову під крило (ГПФК, с. 84).
Модуляція	A magic wand… this was what Harry had been really looking forward to (HPTPS, p. 71).	Чарівна паличка – ось чого Гаррі прагнув найдужче (ГПФК, с. 84).
Перестановка, додавання, диференціація	Perched atop a high mountain on the other side, its windows sparkling in the starry sky, was a vast castle with many turrets and towers (HPTPS, p. 96).	На тому боці озера на верхівці високої гори здіймався, виблискуючи вікнами на тлі зоряного неба, великий замок з численними вежами й баштоками (ГПФК, с. 84).
Синтаксична заміна, модуляція	The hat seemed to be asking rather a lot; Harry didn't feel brave or quick-witted or any of	Капелюх ставив надто великі вимоги, а Гаррі не почувався

	it at the moment (HPTPS, p. 101).	тепер ані відважнім, ані мудрим (ГПФК, с. 122).
Компенсація, модуляція, додавання, перестановка	“Three Chasers try and score with the Quaffle; the Keeper guards the goal posts; the Beaters keep the Bludgers away from their team,” Harry reeled off (HPTPS, p. 140).	– Троє *загоничів* стараються забити гол квафелом; *воротар* захищає стовпи з кільцями; *відбивачі* захищають гравців своєї команди від бладжерів, – скоромовкою випалив Гаррі (ГПФК, с. 172).
Опущення	“This,” said Wood, “is the Golden Snitch, and it's the most important ball of the lot” (HPTPS, p. 140).	– Це, – сказав Вуд, – золотий снич, найважливіший м’яч (ГПФК, с. 173).
Модуляція	Harry picked the shining, silvery cloth off the floor. It was strange to the touch, like water woven into material. “It's an Invisibility Cloak,” said Ron, a look of awe on his face (HPTPS, p. 167).	Гаррі підняв з підлоги сяйливу сріблисту матерію. Вона була дуже дивна на дотик, немов тканина, зіткана з води. – Це плащ-невидимка! – захоплено вигукнув Рон (ГПФК, с. 205).
Перестановка, опущення	It was a magnificent mirror, as high as the ceiling, with an ornate gold frame, standing on two clawed feet (HPTPS, p. 172).	Це було велике – заввишки аж до стелі – дзеркало в пишно оздобленій золотій рамі й на двох пазуристих ніжках (ГПФК, с. 212).

Модуляція	“A stone that makes gold and stops you from ever dying!" said Harry” (HPTPS, p. 182).	– Камінь, який виробляє золото й зупиняє смерть! – вимовив Гаррі (ГПФК, с. 225).
Перестановка, модуляція	“Well, think again, boy – it's into the forest you're going and I'm much mistaken if you'll all come out in one piece” (HPTPS, p. 204).	– Ні хлопче: ви йдете до лісу, і я дуже сумніваюся, що ви звідти виберетеся цілими (ГПФК, с. 254).
Модуляція, компенсація, додавання	The blood of a unicorn will keep you alive, even if you are an inch from death, but at a terrible price (HPTPS, p. 212).	– Кров єдинорога рятує твоє життя, навіть якщо ти за міліметр від смерті, але за це треба сплатити жахливу ціну (ГПФК, с. 263).
Перестановка, додавання, конкретизація	He didn't realize that love as powerful as your mother's for you leaves its own mark (HPTPS, p. 246).	Він не усвідомив, що така сильна любов, яку відчувала до тебе твоя мама, залишає *свій* слід (ГПФК, с. 304).
Додавання	“VOLDEMORT!” Harry bellowed, and Hagrid was so shocked, he stopped crying. “I've met him and I'm calling him by his name” (HPTPS, p. 250).	– ВОЛДЕМОРТ! – вигукнув Гаррі, й Геґріда це так приголомшило, що він перестав плакати. – Я зустрівся з ним і не боюся називати його ім’я (ГПФК, с. 309).
Перестановка	In an instant, the green hangings became scarlet and	Зелені полотнища відразу стали яскраво-червоними, а

	the silver became gold; the huge Slytherin serpent vanished and a towering Gryffindor lion took its place (HPTPS, p. 252).	срібні – золотими; величезна слизеринська змія зникла, а на її місці постав гігантський ґрифіндорський лев (ГПФК, с. 312).

ДОДАТОК Б

Рис. 1 Шрам Гаррі Поттера

Рис. 2 Давньоєгипетський ієрогліф “змія”

Рис. 3 Перекладацькі трансформації

Рис. 4 Лінгвосеміотична модель персонажного образу Гаррі Поттера